

Okul Öncesi Eğitimde Anadolu Masal Anlatıcılığının Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Zeynep UÇ¹, İbrahim TUNCEL²

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi, uczeynep@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5577-7843.

² Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ituncel@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6533-6352.

Gönderilme Tarihi: 06.01.2023 Kabul Tarihi: 21.03.2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1230587

Atf: “Uç, Z., ve Tuncel, İ. (2024). Okul öncesi eğitimde Anadolu masal anlatıcılığının kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Millî Eğitim*, 53 (242), 1085-1112. DOI: 10.37669/milliegitim.1230587”

Öz

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonu iş birliği ile 2019 yılında başlatılan Anadolu Masalları Projesi kapsamında, okul öncesi öğretmenlerinin de katıldığı Anadolu Masal Anlatıcılığı hizmet içi eğitim kursu düzenlenmiştir. Bu araştırmanın amacı, Anadolu masal anlatıcılığı uygulamalarının okul öncesi eğitimine katkısını ve sınırluluklarını öğretmen görüşlerine göre incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre yürütülmüştür. Araştırmada, durum çalışması desenlerinden, bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Denizli ili ve ilçelerinde görev yapmakta olan Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; öğretmen görüşlerine göre, Anadolu masal anlatıcılığının özellikle yaşanan coğrafyadaki kültürel özellikleri tanıtmada, kavramları ve değerleri öğrenciye kazandırmada yararlı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte Anadolu masal anlatıcılığı etkinliğinin, Türkçe etkinliği, görsel sanat etkinliği ve drama etkinlikleri ile kolaylıkla bütünleştirilebildiği böylece okul öncesi eğitim programının hedeflediği öğrencinin dil gelişiminde, sosyal duygusal gelişiminde, bilişsel gelişimi ve motor gelişiminde öğretmen görüşlerine göre etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Masalın merak uyandırıcı özelliği ve öğrencilerle göz teması kurmayı kolaylaştırmasının sınıf yönetimine de katkısı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca derlenen Anadolu masallarının sayısının azlığı, her kazanıma ve yaş seviyesine uygun derlenen Anadolu masalının bulunmamasının Anadolu masal anlatıcılığı uygulamasını sınırlandırdığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu masalları, Anadolu masal anlatıcılığı, eğitim durumları, okul öncesi eğitim, programı, okul öncesi eğitim.

*Bu çalışma birinci yazarın “Anadolu Masal Anlatıcılığı Eğitimi Almış Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eğitim Durumlarında Masalın Kullanılmasına İlişkin Görüşleri” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir. X. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Views of Preschool Teachers on Using the Anatolian Storytelling in Preschool Education

Abstract

In cooperation with UNESCO Turkish National Commission, the Department of Teacher Training in the Ministry of National Education started an Anatolian Stories Project in 2019. In this Project, Anatolian Story Telling In-service Training was organized with the participation of preschool teachers. The current research aims to examine the contributions and limitations of Anatolian storytelling practices in preschool education in terms of preschool teachers' views. A holistic single-case design was preferred for the study. Twenty preschool teachers who got the Anatolian storytelling in-service training participated in the study. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as the data collection tool. To analyze the data, content analysis was performed. Results show that Anatolian storytelling is effective to introduce our cultural properties and to promote cultural concepts and values. In the meantime, pre-service teachers think that Anatolian storytelling practices can easily be integrated into the Turkish language, visual arts, and drama practices. In this manner, storytelling affects the development of language, social-emotional, cognitive, and motor skills which are also the main goals of the preschool education curriculum. Moreover, as having an intriguing effect, and facilitating eye contact, stories also contribute to classroom management. There is a lack of collected Anatolian stories suitable for each educational outcome and age level. This result is suggested as the limitations of Anatolian storytelling practices.

Keywords: *Anatolian stories, Anatolian storytelling, educational practices, preschool education curriculum, preschool education.*

Giriş

Okul öncesi öğretmenleri, sosyal duygusal gelişim, dil gelişimi, motor gelişim gibi birçok gelişim alanı açısından oldukça kritik bir dönemde bulunan yaştaki öğrencilere eğitim vermektedir. Okul öncesi öğretmenleri, eğitim durumlarını planlarken çocukların gelişim dönemlerine uygun ve çocuk merkezli öğrenme ortamları düzenlemeye özen göstermelidir. Çocukların istenilen davranışları kazanabilmesi için eğitim durumlarında uygun öğrenme yaşantıları oluşturulabilmelidir. Okul öncesi öğretmenlerinden beklenen, çocuğun gelişim ve öğrenme özelliklerine dikkat ederek eğitim durumlarını hazırlamasıdır (Gültekin, 2003, s.51). Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin kendini hem kişisel hem de mesleki yönden sürekli geliştirme çabası içinde olması önemlidir. Mesleki gelişimi destekleyen hizmet içi eğitimler de bu bağlamda onlara sunulan bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu işbirliği ile 2019 yılında Anadolu masal anlatıcılığı sertifika programı başlatılmıştır.

Bu program kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin de Anadolu masal anlatıcılığı eğitimine katılabileceği hizmet içi eğitim programları hazırlanmıştır. Anadolu masalları projesi kapsamında çocuklara kendi kültür mirasımız masalları tanıtmak amaçlanmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019). Çocukların kendi kültürel özelliklerini tanımaları ve diğer ülkelerin kültürel özelliklerinin fark etmeleri başkalarının yaşayış biçimine saygı duymalarını sağlayacaktır. Bu amaçla çeşitli kültürlerle ait giysiler, kostümler, müzikler, yemeklerden vb. yararlanarak toplumsal yaşamı kapsayan eğitim durumları düzenlenmelidir (Senemoğlu, 1994, s.25). Özünel'in (2011, s.60) vurguladığı gibi, "masallar insan toplulukları içinde kültürel gen haritalarıdır." Okul öncesi eğitim programının temel özellikleri arasında kültürel ve evrensel değerleri dikkate alma yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2013). Bu bağlamda okul öncesi eğitim programının Anadolu masalları ile desteklenmesi, kültürel değerlerin dikkate alındığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Dürüstlük, sabır, adalet gibi evrensel değerler en güzel kendilerini masal içinde gösterir (Çevirme, 2004, s.2). Masalarda, bir toplumun yüzyıllardır süregelen şifreleri vardır. Çocuğun bu şifreleri keşfetmesi çok önemlidir. Çocuklar, masallar ile yeniden düşünerek dünyasını yeniden şekillendirebilir (Gülyüz, 2003, s.183). Okul öncesi aşamasında, çocukların, özellikle ahlaki yönden gelişimini, dil gelişimini, yaratıcılıklarını ve estetik değerlerini geliştirmek için halk masallarından yararlanmak gerekir. Çocukların geleneksel halk masallarını anlayabilmeleri kültürel açıdan da önemlidir (Huiyu, 2018, s.757).

Şafak-Aydın'a (2015, s.1) göre, masal sadece bir metinden oluşmamakta, masalın anlatıldığı fiziki ve sosyal ortamın, masalı oluşturan bağlamın da dikkate alınmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Masal metninin doğru değerlendirilebilmesi için yaratıldığı sosyal bağlam da bilinmelidir. Bağlamsal kurama göre anlatıcı ve masal anlatılan ortamın çok boyutlu bir şekilde incelenmesi gerekir (Kılıç, 2019, s.29). Bu bağlamda, masal anlatıcılığının okul öncesi eğitimde nasıl gerçekleştirildiğinin incelenmesine ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Masal anlatıcılığı, çağlar boyu usta-çırak ilişkisi içinde masalların nesilden nesile aktarılmasını ve unutulmamasını sağlamaktadır (Topçam, 2019, s.11). Masal anlatıcısında olması gereken birçok önemli özellik bulunmaktadır. Yaş grubuna uygun kelime seçebilme, jest ve mimikleri kullanabilme, dinleyici grubunun özelliklerini tanıyabilme, değer aktarımı yapabilme ve soru sorabilme, genel kültür bilgisi, mizah anlatımı, gibi özellikler örnek olarak verilebilir (Oruç ve Çağır, 2020, s.707). Özellikle okul öncesi dönemindeki çocuklara masal anlatımı, çocuğun birçok yönden gelişimini etkileyebileceği için okul öncesi öğretmenlerinin masal anlatıcısında olması gereken özellikleri kazanması ve masal anlatma teknikleri konusunda kendini yetiş-

tirmesi önemlidir (Zengin ve Zengin, 2007, s. 165). Bu nedenle, eğitim ortamlarında masal anlatacak öğretmenlerin aynı zamanda bir masal anlatıcısı olduğu ve masalları anlatırken masal anlatma tekniğini bilmesi ve masalın özelliklerini tanınması eğitimde masalların daha doğru kullanılmasına yardımcı olacaktır. Özellikle okul öncesi öğretmenlerinin masal anlatıcılığı konusunda kendilerini yetiştirmeleri, mesleki gelişimlerini destekleyen bir faaliyet olarak değerlendirilebilir.

Alanyazın incelendiğinde, masal anlatıcılığı ile ilgili Türkiye’de eğitim-öğretim konu alanında ve özellikle de okul öncesi kademesinde yapılan çalışmaların sınırlı olduğu, bu konu ile ilgili, dilbilim, halk bilimi, edebiyat gibi diğer konu alanlarında yapılan çalışmalara daha çok rastlandığı söylenebilir. Son yıllarda eğitim-öğretim konu alanında yapılan çalışmalarda, masal anlatıcılığı eğitimi (Çeker, 2020), masallara yönelik algı (Deliorman, 2023) çocukların dil gelişimi (Çelik, 2022; Gazioğlu, 2021, problem çözme becerisi (Erdal, 2020) ve değerleri kazandırma (Önder ve Kanak, 2017; Yücel, 2015) açısından masal anlatıcılığının incelendiği görülmektedir. Anadolu masalları ile ilgili son yıllarda yapılan çalışmalarda ise Anadolu masallarını, değerler eğitimi (Alabay Yolcu, 2019; Çiçek, 2022; Ercan, 2022), dil öğretimi (Bayraktar Özen, 2022), okul öncesi çocuklara uygunluğu (Çelik, 2022), açılarından inceleyen çalışmaların olduğu belirlenmiştir. Alanyazında Anadolu masal anlatıcılığı uygulamalarının okul öncesi eğitimde, eğitim durumlarına nasıl yansıdığını ortaya çıkaran ve okul öncesi eğitim programı açısından ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Özellikle son yıllarda okul öncesi öğretmenleri arasında masal anlatıcılığının giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitiminde masal anlatıcılığının okul öncesi eğitim programına ve çocukların gelişimine katkısının ve sınırlılıklarının incelenmesine yönelik araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, Anadolu masal anlatıcılığı uygulamalarının okul öncesi eğitimine katkısını ve sınırlılıklarını, Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış öğretmen görüşlerine göre incelemek amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarının; masalla bütünleştirilmiş okul öncesi eğitim programlarının geliştirilmesinde program geliştirme uzmanlarına ve öğretmenlere, masal anlatıcılığını, eğitim durumlarında daha etkili ve bilinçli bir biçimde nasıl kullanabileceklerine ve okul öncesi eğitim programlarının masal anlatıcılığı uygulamaları ile nasıl bütünleştirilebileceğine ilişkin bilgi sağlayacağı düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, okul öncesinde program bağlamında eğitim durumları açısından Anadolu masal anlatıcılığını inceleyen bir araştırmaya rastlanmamış olması bakımından da yapılacak bu çalışmanın ayrıca alanyazına önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir. Özellikle okul öncesi çağındaki çocuklar için masalın etkisi ve değer kazandırmadaki önemi yadsınamaz. Bu bağlamda okul

öncesi öğretmenlerine; çocukların eğitiminde özellikle de onlara yaşanan coğrafyadaki kültürel özellikleri tanıtmada, aynı zamanda bir eğitim yöntemi olarak da masal anlatıcılığından daha etkili olarak yararlanmalarında ve okul öncesi eğitim programını geliştirmelerinde bu araştırma sonuçlarının yol gösterici olması beklenmektedir. Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış okul öncesi öğretmenlerinin Anadolu masallarını eğitim durumlarında kullanmalarına ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu araştırmada, aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır

- 1) Eğitim durumlarını planlama aşamasında, Anadolu masallarından yararlanmalarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 2) Eğitim durumlarında Anadolu masallarının kullanılmasının, öğrenci gelişimine katkısına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 3) Eğitim durumlarında Anadolu masallarının kullanılmasının, sınıf yönetimine katkısına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 4) Eğitim durumlarında Anadolu masallarının kullanılmasının sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

Yöntem

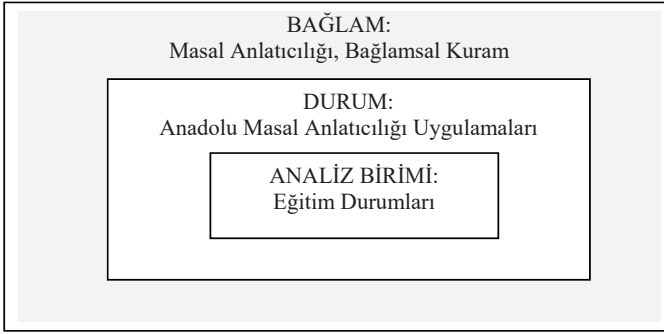
Araştırma Deseni

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma, insanların deneyimlerini nasıl yorumladıkları, deneyimlerine hangi anlamları yükledikleri ve nasıl kurguladıkları üzerine odaklanan bir araştırma yaklaşımıdır (Merriam, 1998). Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin eğitim durumlarındaki, Anadolu masal anlatıcılığı deneyimlerine odaklanılmıştır. Nitel durum çalışmalarında; ilk aşama durumun tanımlanması, ikinci aşama, hangi durum çalışması deseninin kullanılacağına karar verilmesi, üçüncü aşama ise kuramdan yararlanılmasıdır (Yin, 2003). Bu bağlamda, araştırmada çalışılacak durum olarak “Anadolu masal anlatıcılığı uygulamaları” belirlenmiş ve “eğitim durumu” bir başka ifade ile öğretme-öğrenme süreci ise bu araştırmanın tek analiz birimini oluşturmuştur. Bu nedenle araştırmada, durum çalışması desenlerinden bütüncül tek durum deseninin kullanılmasına karar verilmiştir. Bununla birlikte araştırmada, bağlamsal kuram çerçevesinde masal anlatıcılığı incelenmeye çalışılmıştır. Şafak’ın (2019, s.75) da vurguladığı gibi “Masal icrasında anlatının bağlamını oluşturan anlatıcı, dinleyici, icra mekânı ve zamanı bir bütün oluşturmaktadır.” Dinleyici ile anlatan kişi arasında, anlatıcı ile masal anlatılan mekân ve zaman arasında, dinleyici ve anlatılan masal arasında birbirini tamamlayan bir bağ vardır. Bu bağ masalı incelerken, anlamlandırırken ve çözümlerken göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Kılıç, 2019, s. 30). Bu bağlamda araştırmada, okul

öncesi eğitim programı ile masal anlatıcılığı uygulamaları arasındaki bağ, dinleyici olarak okul öncesi öğrencilerinin özellikleri, masal anlatıcısı olarak da okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme ortamı düzenlemeleri göz önünde bulundurularak bağlamsal kuram çerçevesinde öğretmen görüşlerine göre Anadolu masal anlatıcılığı uygulamaları incelenmiştir. Araştırma deseni Şekil 1’de görselleştirilmiştir.

Şekil 1

Bütüncül Tek Durum Deseni

Çalışma Grubu

Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile bu araştırmanın çalışma grubu belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik, çeşitli değişkenleri belgelendirmeyi ve önemli ortak örüntüleri tanımlamayı amaçlayan bir örnekleme yöntemidir (Marshall ve Rossman, 1999). Bu bağlamda araştırmanın veri kaynağını oluşturan Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış ve Denizli ili merkez ve ilçelerinde görevli okul öncesi öğretmenleri, görev yaptıkları okul türüne (bağımsız anaokulu ve ilköğretime bağlı anasınıfı), meslekteki kıdemlerine (10 yıla kadar, 10 yıl ile 20 yıl arası, 20 yıl ve üzeri) ve Anadolu masal anlatıcılığını uygulama sürelerine göre çeşitlilik sağlayacak biçimde seçilmiştir. Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış okul öncesi öğretmenlerinden gönüllü 20 öğretmen ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1*Görüşme Yapılan Öğretmenlerin Özellikleri*

	Çalışma Grubu	Frekans (<i>f</i>)	Yüzdeler (%)
Okul Türü	Bağımsız Anaokulu	14	70
	İlköğretime Bağlı Anasınıfı	5	25
	Köy Okulu	1	5
Kıdem Yılı	10 yıla kadar	4	20
	10 yıl ile 20 yıl arası	14	70
	20 yıl ve üzeri	2	10
Anadolu masal anlatıcılığı uygulama yılı	1 yıl	2	10
	2 yıl	12	60
	3 yıl	5	25
	4 yıl	1	5

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu hazırlanmadan önce alan yazın taraması yapılmıştır. Masal anlatıcılığı ve okul öncesi eğitim programının eğitim durumları ögesi ile ilgili alanyazın taraması yapılarak görüşme formunda yer alabilecek sorular listesi oluşturulmuştur. Taslak olarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun araştırmanın amacına uygunluğu, anlaşılır olması ve uygulanabilirliği açılarından değerlendirmek üzere okul öncesi öğretmenliği alanında çalışan iki doktor öğretim üyesi ve bir program geliştirme ve öğretim alanında çalışan öğretim üyesi olmak üzere üç uzmandan görüş alınmıştır. Alınan uzman görüşlerine göre taslak form yeniden düzenlenmiş ve taslak görüşme formu soruları kullanılarak Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış iki öğretmenle görüşme gerçekleştirilerek görüşme formu denenmiştir. Geribildirimler doğrultusunda düzeltmeler yapıldıktan sonra yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formunda, araştırmanın amacına uygun veri toplamayı sağlayacağı düşünülen sekiz soruya ve sonda sorulara yer verilmiştir. Örneğin; eğitim durumlarını planlarken Anadolu masallarından nasıl yararlanıyor sunuz? Nelere dikkat ediyorsunuz? Anadolu masal anlatıcılığı uygulaması okul öncesi öğrencilerini hangi yönlerden gelişimini destekliyor? Nasıl? Örneklerle açıklar mısınız? – bilişsel gelişim – sosyal duygusal gelişim – psikomotor gelişimi nasıl destekliyor? biçimindeki sorulara ve sonda sorularına yer verilmiştir.

Etik Kurul İzni: Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 06.10.2021 tarihli ve 68282350/22021/G018 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

Verilerin Analizi ve Geçerlik Güvenirlik Çalışmaları

Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan nitel verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yaklaşık olarak 30-40 dakika süren görüşmeler, görüşülen kişinin izni alınarak ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerin her biri için kod isimle Word dosyaları oluşturularak ses kayıtları Word dosyası üzerinde yazıya dökülerek arşivlenmiştir. Böylece gelecek zamanlarda yeni araştırmalarda kullanılmak üzere araştırmanın ham verilerinin depolanması tamamlanarak dış geçerlilik artırılmaya çalışılmıştır. Veri setinde, görüşme yapılan 20 öğretmene, etik ilkeler doğrultusunda gerçek isimleri yerine 1'den 20'ye kadar Ö1, Ö2, Ö3, ...Ö18, Ö19, Ö20 biçiminde kod verilmiştir.

Verilerin içerik analizi aşamasında araştırmacı tarafından, öncelikle ham veriler birkaç defa bütün olarak okunmuştur. Verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama yapılmış daha sonra ise bu kodlardan temalara ulaşmak yoluyla tümevarımcı bir analiz yaklaşımı benimsenmiştir. Görüşme veri seti üzerinde hem araştırmacı ve hem de Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış, okul öncesi öğretmeni olarak görev yapan ve yüksek lisansını yaparken nitel araştırma yöntemlerinden yararlanmış alanında uzman bir kişi tarafından da ayrıca kodlama yapılmıştır. Araştırmacının ve diğer kodlamacının yaptığı kodlamalar karşılaştırılmış ve kodlamalar arasındaki tutarlık oranı hesaplanmıştır. Böylece iç geçerlilik artırılmaya çalışılmıştır. Kodlamalar arasındaki tutarlılık; Uyuşum Yüzdesi = $\frac{\text{Uyuşum Miktarı} \times 100}{\text{Uyuşmazlık Miktarı} + \text{Uyuşum Miktarı}}$ formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Tavşancıl ve Aslan 2001). İki kodlamacı arasındaki uyum yüzdesi %83 bulunmuştur (Uyuşum yüzdesi = $\frac{46 \times 100}{9+46}$).

Nitel bulguların doğruluğunu belirlemek için, ulaşılan temalara yönelik katılımcılardan geri bildirim almak, bir başka ifade ile katılımcı kontrolünü sağlamak araştırmanın geçerliğini artırır (Creswell, 2003, s.196). Bu bağlamda iç geçerliği artırmak amacıyla, Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış, okul öncesi öğretmeni olarak görev yapan, yüksek lisans yapmış ve nitel araştırma deneyimi olan bir öğretmen tarafından da araştırma bulguları incelenmiş ve araştırmacıya dönüt vermiştir. Araştırmanın amacına uygun kodların, uygun temalar altında yer alması için kod-tema ilişkisi ve temalar arasındaki ilişkiler "içsel homojenlik" ve "dışsal heterojenlik" ölçütleri açısından araştırmacı tarafından sürekli gözden geçirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Böylece bir tema altında yer alan veriler anlamlı bir biçimde bir araya getirilerek "içsel benzeşiklik / homojenlik" ve belirlenen bir temanın diğer temalar-

dan ayrılan özellikleri dikkate alınarak da “dışsal ayrışıklık / heterojenlik” sağlanmış böylece iç geçerlilik artırılmaya çalışılmıştır. Yapılan bu işlemler doğrultusunda veri analizi tamamlanmıştır ve araştırmanın bulgularına ulaşılmıştır.

Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, araştırma konusunu daha iyi içselleştirebilmek ve ileriki zamanlarda yapılabilecek görüşmeleri daha iyi anlayabilmek için Anadolu masal anlatıcılığı hizmet içi eğitimine kendisi de katılmıştır. Araştırmacının 17 yıldır okul öncesi öğretmenliği yapıyor olması, Anadolu masal anlatıcılığı hizmet içi eğitimine katılmış olması ve Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış öğretmenlerin yer aldığı sosyal ağlara üye olmasının araştırmanın tasarımında, geçerli güvenilir görüşme verilerinin toplanmasında ve analizinde önemli yarar sağladığı söylenebilir.

Bulgular

Eğitim Durumlarını Planlama Aşamasında Anadolu Masallarının Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema 1. Planlanma

Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşme verilerinin içerik analizi sonucunda, *planlama* teması altında *masal seçme*, *fiziki ortam hazırlığı* ve *masalla birlikte bütünleştirilmiş etkinlikler* biçiminde üç alt temaya ulaşılmıştır. Kod tema ilişkisi Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2*Planlanma*

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Planlama	Masal Seçme	Kazanım/Kavram /Konu	14	70
		Belirli gün ve Haftalar		
		Yaş Seviyesi	5	25
	Fiziki Ortam Hazırlığı	Sınıf Düzeni	6	30
		Antika Eşyalar	7	35
		Dekor	13	65
		Yaratıcı Materyaller	7	35
		Müzik Aletleri	7	35
		Masalın içinde geçen simgeler	13	65
		Kostüm/Kıyafet	5	25
	Masalla Bütünleştirilmiş Etkinlikler	Kitap/Set/Kartlar	8	40
		Kukla/Maske	7	35
		Drama Etkinliği	8	40
		Görsel Sanat Etkinliği	10	50
Türkçe Etkinliği		6	30	

Alt tema 1. masal seçme: Görüşme verilerinin analizi sonucunda, öğretmenlerin eğitim durumlarını planlarken, masal seçiminin önemli olduğunu vurguladıkları ve temel ölçüt olarak okul öncesi eğitim programını aldıkları belirlenmiştir.

“Eğitim planlarımızda belirlediğimiz kazanım ve kavramlar doğrultusunda belirlediğimiz masalları; belirli gün ve haftalara, mevsimlere ve diğer konulara uyarlayarak planlama yapıyorum...” (Ö3)

“Plan yaparken genelde biliyorsunuz değerler eğitimlerimiz var kavramlarımız var amaç kazanımlarımız var, ilk önce bunu ele alırken aklımızda olan bildiğim masalları bunları verirken işe yarar mı? diye değerlendiriyorum...” (Ö7)

Öğretmen görüşme kayıtlarından yapılan alıntılar incelendiğinde, okul öncesi eğitim programında ve aylık eğitim planları içeriğinde yer alan kazanım ve göstergelere, kavramlara, konulara, belirli gün ve haftalara uygun masalların seçilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

“Anadolu masal anlatıcılığıyla ilgileniyorum burada en önemli şeyin masal seçimi olduğunu düşünüyorum. ...Özellikle masalların içeriğine baktığımızda... Ama şöyle yapıyorum üç yaş, dört yaş, beş yaş olarak uygun masalları iskeletini bozmadan bize aktarılan o kadim bilgiyi bozmadan ana yapısını bozmadan çocukların seviyesine göre işliyorum. Önemli olan çocukların yaş düzeyine göre masal seçimi...” (Ö14)

Görüşmelerde öğretmenlerin masal seçiminin önemini vurguladıkları da belirlenmiştir. Bununla birlikte masalı anlatacakları grubun yaş seviyesine dikkat ettiklerini ve gerektiğinde masalın iskeletini bozmadan yaş seviyesine uygun hale getirmek için masalı sadeleştirme yoluna gittiklerini belirtmişlerdir.

Alt tema 2. fiziksel ortam hazırlığı: Öğretmenler masal anlatılan fiziki ortamın masalla uyumlu olmasından ve masal anlatmadan önce hazırlamanın öneminden söz etmişlerdir.

“Masalımızın öncesinde ...kıyafetimizden, masalımıza uygun hazırlanacak dekora kadar her şeyi planlayarak ciddi bir ön hazırlık yapılması gerekiyor.” (Ö2)

“Masalın kahramanlarını görünür kılmak adına somut materyaller kullanmak gerekebilir. Ayrıca ortam ve dekor ayarlamaları da eğitim ortamında değişiklikler yapmayı gerekli kılabilir...” (Ö16)

“...bir ön hazırlık gerektiriyor konunun içerisindeki araç-gereç materyallerin hazırlanması kullanılması adapte ortamına getirilmesini gerektiriyor bu hazırlıkta zaten eğitim durumlarını olumlu yönde etkiliyor, somutlaştırıyor. Ee bu araç gereç materyallerde öğrencinin ilgisini daha fazla çekiyor.” (Ö17)

Yukarıdaki görüşme verilerinden yapılan alıntılar incelendiğinde öğretmenlerin; sınıf düzeni ile birlikte kostüm, dekor, figür, masal ile ilgili görseller ve benzeri araç gereçlerden yararlanarak masalın gerektirdiği fiziki ortam hazırlığı yaptıkları belirlenmiştir. Ayrıca Anadolu masallarının çocukların yaşadıkları coğrafyadaki kültüre özgü eşyaları tanımlarını da sağladığına yönelik öğretmen görüşü oldukça dikkat çekici bir bulgudur. Bu bağlamda masalı planlarken seçilen masala uygun araç gereç hazırlamanın önemli olduğu, araç gereç kullanımının masalı soyut olmaktan çıkarıp somutlaştırması açısından da katkı sağlayacağı söylenebilir.

Alt tema 3. masalla bütünleştirilmiş etkinlikler: Öğretmenlerin görüşmelerinden elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda *masal planlama* teması altında *masalla bütünleştirilmiş* etkinlikler alt temasına ulaşılmıştır. Bu alt tema altında *Türkçe etkinliği*, *drama etkinliği* ve *görsel sanat etkinliği* biçiminde üç kod belirlenmiştir. Masalı birçok etkinlikle bütünleştirmelerinin daha fazla kazanım ve göstergelere aynı anda ulaşmalarını da sağladığı yönündeki öğretmen görüşü dikkat çekici bir bulgudur.

“Çocukların severek dinlediği bir masalı, müzikle, drama etkinliği ile oyunla, sanat etkinliği ile bütünleştirdiğimizde öğrencilerimiz o bütünleştirdiğimiz çalışmaya da keyifle ve istekle katılıyor. Vermek istediğimiz daha fazla kazanım ve göstergelerimizi aktarmış oluyoruz...” (Ö2)

“...Örneğin, yardımlaşma konusuna uygun bir masalı, drama etkinliği ile bütünleştiriyorum olayı yaşayarak öğrenmelerini sağlıyorum...” (Ö3)

Görüşmelerde öğretmenlerin *drama etkinliği* ile masal anlatma etkinliğini bütünleştirdikleri belirlenmiştir. Drama etkinliğinin işlenen masal konusunun anlaşılabilirliğini kolaylaştırma ve somutlaştırma açısından da destekleyici olduğu söylenebilir. Öğretmenler görüşmelerde masalı planlarken drama etkinliği dışında *görsel sanat etkinliği* ile de masal anlatma etkinliğini bütünleştirdiklerini belirtmişlerdir.

“...Bir de Anadolu masalında bir olguyu bir olayı kağıda bir masalı altına yediye bölüp resmetme vardır.” (Ö6)

“...resimde çocuğun evet hayal gücünü kağıda dökmesi anlamında da (Anadolu masalının) bir katkısı var.” (Ö7)

“...çünkü düzenli olarak masal anlatıyorum ve şeyi izleyebiliyorum; masal anlatmaya başlamadan önceki resimleriyle masal anlattıktan sonraki resimlerinin ne kadar farklı olduğunu gözlemleyebiliyorum...” (Ö14)

Görüşme verilerinin analizi sonucunda, görüşülen öğretmenlerin yarısının görsel sanat etkinliği ile masalı bir arada planladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte masalların çocukların hayal gücünü geliştirdiği böylece resim yeteneklerinin de gelişmesine katkı sağladığına yönelik öğretmen görüşü de dikkat çekicidir. Bu bağlamda öğrenciler tarafından masalın görselleştirilmesinin; hem masalın öğrenci üzerindeki etkisini ve çocuğun masaldan ne anlam çıkardığını ortaya koyması, bununla birlikte masalın anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmeye imkân tanınması açısından katkı sağlayacağı söylenebilir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin drama ve görsel sanat etkinliği dışında *Türkçe etkinliği* ile de masalı bütünleştirdikleri bulgulanmıştır.

“...Masallara girişlerde kullandığımız tekerlemeler ile ses farkındalıklarını pekiştiriyoruz. Yine ikilemeler, atasözleri, deyimler kullanarak çocukların bu noktada da gelişimlerine destek sunmuş oluyoruz...” (Ö2)

“...yine Türkçe etkinliklerinde Türkçeyi doğru ve güzel kullanmasını desteklemek için ee yine tekerlemeleri kullanarak farklı söz ve yapımları anlatımını anlaması için destekliyorum.” (Ö14)

“Türkçe dil etkinliklerinde, belirli gün ve haftalarla da ilişkilendirerek bütünleştirilmiş etkinliklerden yararlanıyorum. ... Anadolu masalını ilişkilendiriyorum...” (Ö20)

Görüşme verileri incelendiğinde öğretmenlerin; farklı dilbilgisi yapılarında farkındalık oluşturmada, tekerlemeler ile ses farkındalıklarını pekiştirmede, Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalarını desteklemede, soyut kavramları somutlaştırmada ve genel anlamda dil becerilerinin gelişiminde masaldan yararlandıkları anlaşılmaktadır. Aynı zamanda masalla birlikte ikilemeler, tekerlemeler atasözleri ve deyimleri kullanarak çocukların dil gelişimine destek oldukları belirlenmiştir.

Eğitim Durumlarında Anadolu Masallarının Kullanılmasının, Öğrenci Gelişimine Katkısına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema 2. Masalın Öğrenci Gelişimine Katkısı

Görüşme verilerinin içerik analizi sonucunda, masala yer vermenin öğrenci gelişimine katkısı teması altında sosyal-duygusal gelişim, bilişsel gelişim, motor gelişim ve dil gelişimi biçiminde dört alt temaya ulaşılmıştır. Kod tema ilişkisi Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Masalın Öğrenci Gelişimine Katkısı

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans (<i>f</i>)	Yüzdelerik (%)
Masalın Öğrenci Gelişimine Katkısı	Sosyal-Duygusal Gelişim	Paylaşma	9	45
		Özgüven	6	30
		Empatik Davranışlar Sergileme	6	30
		Kendini Tanıma	8	40
		Değerleri Tanıma	9	45
	Bilişsel Gelişim	Problem Çözme Becerisi	10	50
		Kültürü Tanıma	9	45
		Kavram Öğrenme	5	25
	Motor Gelişim	Küçük/Büyük Kas Gelişimi	5	25
		Müzik/ritim Çalışmaları	8	40
Dil Gelişimi	Sözcük Dağarcığı	14	70	
	Etkili Dinleme Becerisi	8	40	

Alt tema 1. sosyal duygusal gelişime katkısı: Görüşmelerde, öğretmenler eğitim durumlarında masala yer vermelerinin, öğrencilerin *paylaşma, özgüven, empatik davranışlar sergileme, kendini tanıma, dikkatini verme ve değerleri tanıma* yönlerinden katkısı olduğu ile ilgili görüş bildirmişlerdir.

“...*hep birlikte olup (paylaşarak) hareket etmenin güzelliği açısından...*” (Ö17)

“...*paylaşma yardımlaşma iş birliği bu tarz masallarla verebiliyoruz.*” (Ö18)

Yukarıdaki görüşme verilerinden alıntılar incelendiğinde, öğretmenlerin Anadolu masallarını kullanmaları öğrencilerin paylaşma duygularının gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Görüşmelerde öğretmenler masal kullanmanın, öğrencilerin özgüven geliştirmelerine katkısı olduğundan söz etmişlerdir.

“...*eee bu da çocukların cesaret duygusunu pekiştirdiğini düşünüyorum... Neyle karşılaşsam karşılaşayım çözebilirim ve iyi bir sonuç ortaya çıkaracak. Özellikle anasınıfında buna daha fazla sabır, umut, azim, özgüven işte alın teriyle ilgili para kazanmak alın teriyle bir işin üstesinden gelme duygusunu kazanıyorlar.*” (Ö12)

“*Eğer biz doğru masalı doğru sembollerle verdiysek bunun psikolojik anlamda doğru bir insan olma yolunda ilerleme sağladığı için öz güvenini destekliyor.*” (Ö13)

Yukarıdaki görüşme verilerinden yapılan alıntılar incelendiğinde, öğretmen görüşlerine göre masalın çocuklara, mücadele etme mesajı verdiği, cesaret duygularını pekiştirdiği ve kendini daha rahat ifade etmesini sağlayarak çocuklarda özgüveni geliştirmeye yönelik katkılarının olduğu belirlenmiştir. Masal anlatımının, öğrencilerin empatik davranışlar geliştirmesine katkı sağladığı yönünde öğretmen görüşleri ortaya çıkmıştır.

“*Masallar bir çocuğun kendi duygu, düşüncelerini ve başkalarının duygularını anlayabilmelerini (empati kurma) sağlar...*” (Ö2)

“...*o masal kahramanlarının yerine kendini koyup onların duygularını yaşamak onların hissettiklerini hissetmek açısından sosyal duygusal alanda da katkı sağlayacağını düşünüyorum...*” (Ö19)

Yukarıdaki görüşme verilerinden yapılan alıntılar incelendiğinde, öğrencilerin, masal kahramanlarının yerine kendilerini koymaları duyguları daha iyi anlamalarını sağladığı ve empati kurma yeteneklerini geliştirdikleri belirlenmiştir. Bu bağlamda çocuklarda empatik davranışlar geliştirmede masallardan yararlanılabileceği söyle-

nebilir. Öğretmenlerin görüşmelerde, masal kullanmanın öğrencilerin *kendini tanıma* yönlerinden gelişmelerine katkısı olduğundan söz etmişlerdir.

“...duygu bazında kendini ifade etme bazında duygularını ifade etmede ben neyim ne yapabilirim neler hayal edebilirim neyi affedebilirim neyi severim hani nelerden hoşlanırım...” (Ö4)

“Kendi duygularını tanıyarak; kendini ifade etme becerisi, iletişim yeteneklerinin gelişimini olumlu yönde etki ediyor.” (Ö15)

Veriler incelendiğinde, öğretmenlerin masal aracılığı ile masalda geçen kahramanların duygularını anlamının dışında çocuğun kendi duygularının da fark etmelerine fırsat verdikleri böylece kendini ifade etme becerisini de geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Masal kullanmanın kendini tanıma ve kendini tanıyarak kendini daha iyi ifade edebilme yeteneklerinin geliştiği söylenebilir. Görüşmelerde, öğretmenler, çocukların değerlerimizi tanımalarına Anadolu masallarının olumlu yönde katkısı olduğunu ve değer eğitiminde masaldan yararlanmayı tercih ettikleri belirtmişlerdir.

“...masalların en önemli özelliği masalın sonunda daima iyiler kazanır. İyi ahlak ve doğru davranış bilincini öğrencilerimize kazandırmak açısından da masallar çok önemlidir.” (Ö1)

“...doğru söyleme yani bu değerler eğitiminde bile hani doğrulukta bile mesela bu altın balta masalında doğru şartlayıp doğru karakteri ortaya koymada da çok güzel bir masal ve bu masallarla çocuğa vermek istediğimiz şahsiyet geliştiriyor diye düşünüyorum açıkçası...” (Ö4)

“Anadolu masallarından en çok değerler eğitimi kapsamında yararlanıyorum. Değerler eğitiminde okul öncesinde sevgi saygı yardımlaşma gibi değerleri verirken Anadolu masallarının çok güzel bir köprü olduğunu düşünüyorum; örneğin bir gözü kınalı serçeyi...” (Ö7)

Görüşme verilerinin analizi sonucunda, öğretmenlerin, iyi, doğru, sevgi, saygı, dürüstlük, yardımlaşma, paylaşma, çalışkanlık gibi değerleri kazandırmada Anadolu masallarından yararlanmayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin Anadolu masal anlatıcılığını, kendi değerlerimizi çocuklara kazandırma aracı olarak kullandıkları söylenebilir.

Alt tema 2. bilişsel gelişime katkısı: Anadolu masal anlatıcılığının, *problem çözme, kültürünü tanıma, kavram öğrenme* yönlerinden öğrencilerin gelişimlerini desteklediğine ilişkin bulgular öğretmen görüşme verilerinin analizi sonucunda ortaya çıkmıştır.

“Bu kahramanlar hayali olabilir ama senin bir de diyorsun ki sen onun yerinde olsaydın ne şekilde davranırdın. Hani mesela pes eder miydin? ...ya da ne yapardın affeder miydin? Paylaşıyor muydun? ...çocuğun içsel olarak düşüncesini de ortaya koymaya çalışıyoruz.” (Ö4)

“Sen olsan nasıl bir çözüm getirirdin sorusuyla onların farklı yorumlarını alabiliyorum.” (Ö7)

Yukarıdaki görüşme verilerinden yapılan alıntılar incelendiğinde, örneğin, öğretmen Ö.7'nin masalda geçen bir sorunu kendisi olsaydı nasıl çözeceğine ilişkin öğrencileri düşünmeye yönelttikleri anlaşılmaktadır. Böylece masalda geçen problem durumlarına, öğrencilerin farklı çözüm yolları geliştirmelerine imkân tanıma yoluyla problem çözme becerilerinin gelişiminin desteklendiği söylenebilir. Görüşmelerde öğretmenler, Anadolu masal anlatıcılığının, eğitim durumlarında kullanılmasının, “kültürü tanıma” becerisine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

“...kültürel değerlerimiz var hani kültürünü de yaşatmak istiyorsan tabi Dede Korkutlardan gelen sözlü edebiyatımız var yani tarihi mesela tarihleri biz o şekilde aktarmışız yıllarca o şekilde anlatılmış.” (Ö5)

“...Anadolu masallarını anlatırken kendi kültürümüze özgü materyalleri kullanıyoruz. Öğrenciler bunları görüyorlar ve tanıyorlar...” (Ö15)

“Masal çok eskiden bize geldiği için bizim kendi kültürümüz... Özellikle anlatıyorum... Kimliğimizi oluşturmak için... Aynı zamanda kendi kültürümüzden gelen ee o kadim bilgileri çocuklara aktarmak için özellikle anlatıyorum... Kimliksiz bir millet hiçbir şekilde ayakta duramaz.” (Ö14)

Öğretmen görüşlerine göre, Anadolu masalları, kültürün nesilden nesile aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Anadolu masallarının, öğrencilerin kendi kültürel değerlerini tanımlarına, kültürel kimlik kazanmalarına ve kültürün yaşamasına olumlu katkıları olduğu belirlenmiştir. Görüşmelerde öğretmenler, kavramları öğretirken masaldan yararlandıklarını ve masalın kavram öğrenmeyi kolaylaştırdığını düşündüklerini belirtmişlerdir.

“...zaman ile ilgili kavramları anlamalarına uygun...” (Ö2)

“... zor kavradıkları bir kavram varsa masalın içinde onu vermeye çalışıyorum. Uzun-kısa büyük-küçük olabilir, zaman kavramı mesela. Ulaştırmakta zorlandığım kavramları vermeye çalışıyorum uygun masallarla.” (Ö6)

Yukarıdaki görüşme verilerinden alıntılar incelendiğinde, örneğin öğretmen Ö6'nın çocukların öğrenmede zorlandıkları kavramlarda masaldan yararlandığını be-

lirtmesi, masalın kavram öğrenmeye katkısını ortaya koyması açısından dikkat çekici bir bulgudur.

Alt tema 3. motor gelişime katkısı: Görüşmelerde öğretmenler, masalla bütünleştirdikleri drama ya da canlandırma etkinliği, görsel sanat etkinliği, müzik ve ritim çalışmalarını yoluyla öğrencilerin aynı zamanda küçük/büyük kas gelişimini desteklediklerini belirtmişlerdir.

“Anadolu masalı müzikleri var müziklerle beraber hem dil gelişimi hem de hareketli becerileri masal sonrası tekrar yapıyoruz bedensel gelişmeye de katkısı var. ...hem de o müziklerle dans ediyoruz bu anlamda da destekleyici...” (Ö6)

“...hadi yapalım çizelim edelim hani evet koordine küçük kasları gelişiyor.” (Ö4)

“...masalla ilgili etkinliklerimizi planlayabiliyoruz tavukla ilgili ya da yumurta ile ilgili bir şarkı olabilir arkasından yani bütünleştirilmiş etkinliklerle destekleyebiliyoruz.” (Ö19)

Alt tema 4. dil gelişimine katkısı: Görüşmelerde öğretmenler, Anadolu masalının eğitim durumlarında kullanılmasının öğrencilerin sözcük dağarcığının gelişimine ve etkili dinleme becerisine katkısı olduğundan söz etmişlerdir. Öğretmen görüşlerine göre masal, öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmektedir.

“...çok fazla kelime öğreniyorlar mesela horoz ve kral masalında atıyorum hazine kelimesini öğreniyorlar... Mesela, didik didik etme, kılı kırk yarma, atasözü deyimleri geçiyor bu deyimlerin anlamlarını araştırıyoruz bu deyimlerin anlamlarını da öğreniyorlar...” (Ö9)

“...Öğrencilerin kelime dağarcığına yeni sözcükler eklendiğini...” (Ö20)

Öğretmen görüşme verileri incelendiğinde, masalda geçen tekerlemeler, atasözleri, deyimler ve farklı sözcüklerin öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirdiği anlaşılmaktadır. Masalarda günümüzde çok fazla kullanılmayan sözcüklerin geçmesinin de sözcük dağarcığını geliştirdiği söylenebilir. Öğretmenler masal kullanmanın öğrencilerin dinleme becerisinin de gelişimini desteklediğinden söz etmişlerdir.

“...bu süreçte çocuklarda dinleme becerisinin çok az olduğunu gözlemliyorum ve onu desteklemek için o tarzda (masal) kullanıyorum ve inanılmaz katkısını görüyorum.” (Ö14)

“Dikkat problemi olan çocuklar masallarla, daha iyi bir dinleyici olabilirler.” (Ö15)

Görüşme verilerinden alıntılar incelendiğinde, masalın öğrencilerin iyi bir dinleyici olmalarında ve özellikle de dinleme becerisi gelişmemiş öğrencilerde masalın

oldukça etkili olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen Ö15'in masalın, dikkat problemi olan çocuklarda dinleme becerisini geliştirmede kullanılabileceğini vurgulaması dikkat çekici bir bulgudur.

Eğitim Durumlarında Anadolu Masallarının Kullanılmasının Sınıf Yönetimine Katkısına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema 3. Masalın Sınıf Yönetimine Katkısı

Görüşme verilerinin içerik analizi sonucunda, *merak* ve *göz teması kurma* kodları belirlenmiş ve *masalın sınıf yönetimine* katkısı temasına ulaşılmıştır. Kod tema ilişkisi Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Masalın Sınıf Yönetimine Katkısı

Tema	Kod	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Masalın Sınıf Yönetimine Katkısı	Merak	14	70
	Göz teması kurma	7	35

Görüşmelerde öğretmenler masalların, merak uyandırıcı ve ilgi çekici özelliklerinden dolayı öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayarak sınıf yönetimi açısından da katkısının olduğunu belirtmişlerdir.

“İlgi çekici olması sınıf kontrolünün çabuk sağlanmasına katkı sağlıyor... Çocukların merak duygularını arttırarak daha istekli öğrenme ortamı oluşturduğumu düşünüyorum.” (Ö8)

“Çocuğun ilgisi merakı masal bitene kadar çok yerinde oluyor ve en sonunda da o sonucu yakalamak için sabırsızlıkla bekliyorlar.” (Ö13)

Görüşmelerde öğretmenler, eğitim ortamında masal kullanmanın sınıf içi ilişkilerin düzenlenmesi yönüyle öğrencilerle göz teması kurmada kolaylaştırdığından söz etmişlerdir. Göz teması hem verici hem de alıcı olma özelliğine sahiptir. Bu nedenle sınıf yönetiminde iletişimin en önemli parçasıdır.

“Gözlerim kitabın sayfasında olduğu için çocuklarla göz teması kuramıyor onların ne hissettiğini anlamakta zorlanıyordum. Artık özellikle sınıf içindeki Türkçe dil çalışmalarım daha renkli ve eğlenceli geçiyor. En başta çocuklarımla göz göze olabildiğim için ben mutlu oluyorum.” (Ö1)

“...yok karşımızda çocuklar gözlerinin içine bakıyoruz yani o göz iletişimini kurduğumuz sürece çocuğun kendisinin de o olayın içerisinde olduğunu hissediyor...” (Ö13)

Yukarıdaki görüşme verilerinden yapılan alıntılar incelendiğinde öğretmenlerin masala eğitim durumlarında yer vermesinin sınıf içi ilişkilerinin düzenlenmesinde olumlu yönde katkı sağladığı belirlenmiştir. Öğretmen Ö1 görüşme kaydında, bir kiptan masal okurken öğretmen ile öğrenci arasında kitap olması nedeniyle göz teması kurmadığını, masal anlatırken ise kitap olmadığı için öğrencilerle göz teması kurduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda öğrencilerle göz teması kurabilmenin etkili sınıf yönetimi için oldukça önemli olduğu düşünüldüğünde masal anlatıcılığının bir kiptan hikâye ya da masal okumaya göre daha yararlı olduğu söylenebilir.

Eğitim Durumlarında Anadolu Masallarının Kullanılmasının Sınırlılıklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema 4. Anadolu Masal Anlatıcılığı Uygulamalarının Sınırlılıkları

Öğretmenlerin, Anadolu masal anlatıcılığı uygulamalarının, eğitim durumlarında yer verilmesi ve masalın eğitim ortamlarında kullanılmasının yukarıdaki bulgularda açıklanan katkıları olmakla birlikte sınırlılıklarının olduğu da belirlenmiştir. Anadolu masal anlatıcılığı uygulamalarının sınırlılıkları teması altında masal açısından ve öğrenci açısından sınırlılık olmak üzere iki temaya ulaşılmıştır. Kod tema ilişkisi Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Anadolu Masal Anlatıcılığı Uygulamalarının Sınırlılıkları

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans (<i>f</i>)	Yüzdelerik (%)
Anadolu Masal Anlatıcılığı Uygulamalarının Sınırlılığ	Masal açısından sınırlılık	Derlenen Masal Sayısı	6	30
		Masal İçeriği	13	65
	Öğrenci açısından sınırlılık	Kazanım	5	25
		Yaş Grubu	11	55

Alt tema 1. masal açısından sınırlılık: Görüşmelerde öğretmenler, eğitim ortamlarında masal kullanmanın özellikle okul öncesi eğitimde *derlenen masal sayısı* ve *masal içeriği* olarak sınırlılıkları olduğundan söz etmişlerdir.

“...*derlenen masal sayısı* azlığı biz öğretmenleri sınırlıyor. Sürekli aynı masalları tekrar tekrar anlatmak durumunda kalıyoruz.” (Ö1)

“...*derlenmesi gereken daha çok masal olabilir bence bu masal derleyenlerin sayısının artması gerekir ilgilenenler olabilir bununla ilgili bir proje olabilir belki ee öğretmenler küçükken birinden dinledikleri masalları derleyebilir.*” (Ö7)

“Öğretmenlerin en büyük sıkıntısı masal bulamama yani masal anlatıcısı neyi anlatacağız? Hangi masalı anlatacağız?” (Ö13)

Yukarıdaki görüşme verilerinden yapılan alıntılar incelendiğinde, öğretmenler derlenen Anadolu masalı sayının azlığından söz ederek, masal sayısının artırılmasına yönelik taleplerini de dile getirmişlerdir. Bununla birlikte görüşmelerde öğretmenler, Anadolu masallarının içerik bakımından sınırlılıklarından da söz etmişlerdir.

“Aynı karakterlerin hep iyi bir misyon üstlenmeleri ya da tam tersi hep kötü bir misyon üstlenmeleri. Örneğin üvey anne kelimesi geçiyorsa bir masalda o anne mutlaka bir kötülük yapıyordur gibi...” (Ö2)

“Ödül olarak padişahın kızını alma ve evlenme, sevilme, zengin olma, öz babasına hayat dersi verme vb. konuların öğrencilerin anlamakta zorlanacağını düşünüyorum...” (Ö20)

Yukarıdaki görüşme verilerinden alıntılar incelendiğinde Anadolu masallarında geçen olayları ve karakterleri okul öncesi öğrencilerine anlatırken öğretmenlerin zorlandıkları, öğrencilerin de anlamakta zorlandıkları belirlenmiştir. Anadolu masalının içeriğinde ölüm, üvey anne, ürkütücü cadı, kötü ruhlar vb. daha çok korkutucu temaların olması, örneğin üvey annenin her zaman kötü olduğuna ilişkin mesajın verilmesi gibi durumları öğretmenler Anadolu masallarının içerik açısından bir sınırlılığı olarak görmektedir.

Alt tema 2. öğrenci açısından sınırlılık: Öğretmen görüşlerine göre, Anadolu masallarının kazanım ve yaş seviyesi açısından da sınırlılığı bulunmaktadır. Görüşmelerde öğretmenler, öğrencilere kazandırılmak istenen kazanım ve göstergeleri destekleyici masalları bulamamalarını sınırlılık olarak belirtmişlerdir.

“Çocuğa kazandırmak istediğimiz kazanıma uygun masal bulmak zor...” (Ö1)

“Ben okul öncesi öğretmeni olarak her amacı ve kazanımı masallar ile verme şansım yok; verebileceğim belirli değerler belli konular var onda kullanabiliyorum...” (Ö12)

Yukarıdaki görüşme verilerinden alıntılar incelendiğinde, masal kullanırken öğretmenler planlarında yer alan öğrencilerine kazandırmak istedikleri kazanım-göstergeleri destekleyici masalları bulmada ve masallara ulaşmada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler okul öncesi öğrencilerinin yaş seviyelerine uygun Anadolu masallarının sınırlılığından da söz etmişlerdir.

“Özellikle de üç yaş grubu ile çalıştığım dönemde çocukların seviyelerine uygun anlatabileceğim masal bulmakta zorlanıyordum.” (Ö1)

“Bizim masalı kurgularken çocuğun yaşı gelişim özelliklerine dikkat etmemiz gerekiyor ha oradaki sözü nasıl vermeliyiz, nasıl vurgulamalıyız, hani ne kadar kurgu yapmalıyız, ne kadar öne çıkmalıyız. ...çok eskiden gelen masallar olduğu için çocukların yaş seviyesine göre düzenlemede sıkıntı yaşayabiliriz.” (Ö13)

Yukarıdaki görüşme verilerinden alıntılar incelendiğinde okul öncesi öğrencilerinin yaş seviyelerine uygun Anadolu masallarının azlığı sınırlılık olarak öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Görüşme kaydından yapılan alıntıda öğretmen Ö13’ün, Anadolu masalını yaş seviyesine göre uyarlamaya çalıştığını belirterek masalın ana temasını bozmadan düzenlemede yaşadığı güçlüğü anlatması dikkat çekici bir bulgudur.

Tartışma ve Sonuç

Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış okul öncesi öğretmenlerinin, okul öncesi eğitim programı ve aylık eğitim planlarında yer alan kazanım ve göstergelere, kavramlara, konulara, belirli gün ve haftalara, öğrencilerin yaş seviyesine uygun masalları seçmeye çalışarak eğitim durumlarını planladıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin seçilen masala uygun fiziki ortam düzenlemeleri yaptıkları, birçok araç gereci sınıf ortamına getirdikleri ve böylece Anadolu masallarında geçen kültüre özgü araç-gereçlerin, eşyaların öğrenciler tarafından tanınmasını da sağlandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin masala yönelik fiziki ortam düzenlemelerinin masal konusunu somutlaştırarak ve daha ilgi çekici hale getirerek öğrencilerde olumlu bir öğrenme ortamı oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almış öğretmenlerin, okul öncesi eğitim programında yer alan kazanımlara, kavramlara, konulara ve yaş seviyesine uygun Anadolu masalı buldukları takdirde masal anlatıcılığını tercih ettikleri belirlenmiştir. Masalın çocuklar için oldukça ilgi çekici merak uyandırıcı olması yönüyle de konularda ve özellikle de kavram öğrenmede etkili olduğu, öğrenmeyi kolaylaştırdığı, kavramları somutlaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Masal anlatıcılığı ile eğitim durumlarında öğrenci ilgisini çekebilecek nitelikte farklı araç-gereçlerin kullanılması, somut işlemler döneminde olan okul öncesi öğrencilerinin somutlaştırarak öğrenmelerine önemli katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin Anadolu masallarını, drama, görsel sanat etkinliği ve Türkçe etkinliği ile bütünleştirerek eğitim durumlarını planladıkları belirlenmiştir. Drama etkinliğinin işlenen masal konusunun anlaşılabilirliğini kolaylaştırma ve somutlaştırma açısından da destekleyici olduğu öğretmen görüşmelerinde yer almaktadır. Görsel sanat etkinliği için önemli olan hayal gücünün masalla birlikte öğrencide daha fazla geliştiği, bu durumun öğrencilerin yaptıkları resimlere yansıdığı ve görsel sanat etkinliği kazanımlarına ulaşmada oldukça etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anadolu masalları ile bütünleştirilmiş Türkçe etkinliğinin öğrencilerin dil becerilerinin gelişimine önemli katkı sağladığı belirlenmiştir. Dil ve kültürün birlikte var olduğu düşünüldüğünde Anadolu masallarının, kültürel mirası nesilden nesile aktarmada önemli rol oynadığı söylenebilir. Anadolu masallarında geçen ikilemeler, tekerlemeler, deyimler ve atasözlerinin öğrencilerin dil becerilerini geliştirmenin yanında yaşanan coğrafyaya özgü kültürel unsurları içermesi nedeniyle de öğrencinin masalla birlikte kültürünü tanımasına ve kültürel kimlik kazanmalarına yardımcı olduğu belirlenmiştir. Bayraktar Özen (2022) tarafından yapılan araştırma sonucunda da, bu araştırma sonucunu destekler nitelikte, Anadolu masallarının kültür aktarımında ve kültürün önemli bir parçası olan dilin kazandırılmasında da önemli görev üstlendiği ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, öğretmenlerin masal anlatıcılığını tek başına bir yöntem olarak kullanmadıkları bütünleştirdikleri etkinliklerle birlikte masal anlatıcılığına yer verdikleri, bu durumun hem masalın hem de etkinliklerin kazanımlarına daha etkili ulaşmalarında önemli rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Bulgular okul öncesi öğretmenlerinin, masal ile bütünleştirilmiş bir eğitim programı uygulamasına imkân verdiğini de göstermektedir. Çullu (2019) tarafında yapılan araştırma sonucunda da, okul öncesi eğitim programının en iyi yönlerinden birinin, yaratıcılığı destekleyerek bütünleştirilmiş etkinliklere fırsat vermesinin olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte okul öncesi eğitimi içinde yer alan Türkçe etkinliği, drama etkinliği ve görsel sanat etkinliği ile masalın bütünleştirilerek eğitim durumlarında öğretmenler tarafından kullanılabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler Anadolu masal anlatıcılığının öğrencinin gelişimini birçok yönden desteklediğini belirtmişlerdir. Burada dikkat çekici birkaç bulgudan söz etmekte fayda var. Görüşmelerde öğretmenler, eğitim durumlarında yer verdikleri bazı masalların, öğrencilere paylaşmanın önemi, yılmadan mücadele etme gibi mesajlar verdiği, bununla birlikte iyi, doğru, sevgi, saygı, dürüstlük, yardımlaşma, çalışkanlık ve benzeri değerleri konu edinen masalların değer kazandırmada destekleyici olduğu, zaman zaman kendilerini masal kahramanlarının yerine koydukları, kahramanların özellikleri ile kendi özelliklerini karşılaştırdıkları bulgularda yer almaktadır. Görüşmelerde bir öğretmenin, dikkat problemi olan çocuklara dinleme alışkanlığı kazandırmada katkı sağladığı yönündeki görüşü de oldukça önemlidir. Görüşmelerde, öğretmenler Anadolu masal anlatıcılığı ile öğrencilerin masalda geçen olaylar ve karakterlerin davranışları üzerinde düşünmelerini sağlayarak, masalın ana fikrinin ve masalın verdiği mesajların öğrenciler tarafından keşfedildiği böylece *paylaşma*, *özgüven*, *empatik davranışlar sergileme*, *kendini tanıma*, *dikkatini verme* ve *değerleri tanıma* yönlerinden masalların öğrenci gelişimi destekleyerek sosyal duygusal yönden gelişimlerine

katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında da bu araştırma sonucunu destekler çalışmalar bulunmaktadır. Çiçek'in (2022) Anadolu masallarında yer alan değerleri okul öncesi dönemde resim analizi yöntemi ile incelediği çalışmasında, çocukların paylaşma, özgüven, sorumluluk, arkadaşlık, dostluk, sevgi, saygı, doğruluk, dürüstlük iyilik, cesaret gibi birçok değere ilişkin farkındalık kazandıkları sonucuna ulaşmıştır. Şahin (2011) masalların, çocukların sosyal beceri kazanmalarında ve toplumun kültürel değerlerini kuşaktan kuşağa aktarmada etkili olan sözlü halk edebiyatı eserleri olduğunu belirtmektedir. Çocukların gelişim sürecinde masallara yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Önder ve Kanak'a (2017) göre, çocuklara değerleri öğretmek istiyorsak önce çocukların nasıl öğrendiği bilinmeli ve yetişkinlere de değerleri nasıl aktaracağı öğretilmelidir. Koç ve Radmard'a (2017) göre, masallarla çocuklara; çalışkanlığın, arkadaşlığın, yardımlaşmanın ve haksızlıklara karşı mücadele etmenin önemli olduğu mesajı verilmekte böylece onların sosyal duygusal yönden gelişimleri desteklenmektedir.

Öğretmenlerin, öğrencileri masalda geçen bir problemi kendisi olsaydı nasıl çözeceğine ilişkin düşünmeye yönelttikleri böylece problem çözme becerilerinin gelişmesine destek oldukları belirlenmiştir. Masalın problem çözme becerisini geliştirdiğine yönelik başka araştırma sonuçlarına da rastlanmıştır. Koç ve Radmard (2017) tarafından yapılan çalışmada, masallardaki karakterlerin, sorunları çözmek için kullandıkları çözüm yolları ile çocukların problem çözme becerilerinin gelişimini desteklediği bulunmuştur. Kabataş ve Duyan (2021) tarafından yapılan çalışmada, terapötik bir araç olarak masalların, duyguları ifade edebilme becerisini ve problem çözme becerisini geliştirdiği ve iletişim kurmayı kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Erdal (2020) tarafından yapılan çalışmada da, drama temelli masal anlatıcılığı yöntemi ile verilen problem çözme eğitimi beş yaş grubu çocukların problem çözme becerilerine olumlu katkı sağladığı bulunmuştur.

Görüşmelerde öğretmenler, kavramları öğretirken de masaldan yararlandıklarını ve kavram öğrenmeyi kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda masalın kavram öğrenmede de etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. İşnas (2011) tarafından yapılan, masal türünün çocuktaki kavram gelişimine etkisi isimli çalışmada, genel olarak masal anlatımının kavram öğrenmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucu, masalların kavram öğrenmeleri kolaylaştırdığı sonucunu desteklemektedir. Öğrencilerin masalla, kavramların anlam çerçevesini daha rahat oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın Anadolu masalları projesi ile de amaçlanan çocuklara kendi kültür mirasımız masalları tanıştırmakla birlikte öğrencilerin kendi kültürel değerlerini tanımlarına, kültürel kimlik kazanmalarına ve kültürel yaşamasına olumlu

katkılar sağladığı öğretmen görüşmelerinde ortaya çıkmıştır. Yücel (2015) tarafından yapılan çalışmada, masal anlatımının, yaşanan coğrafyadaki kültürel değerler ile evrensel değerleri bütünleştirerek aktarma biçimi olduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda çocuklara kendi kültürünü tanıtmada, Anadolu masal anlatıcılığının etkili bir yol olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Anadolu masal anlatıcılığını, Türkçe etkinlikleri ile bütünleştirdiği bu durumun, öğrencilerin hem sözcük dağarcığını hem de etkili dinleme becerilerini geliştirerek dil gelişimini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Gözalan ve Koçak (2014) tarafından, okul öncesi çağların çocuğun dil gelişiminde kritik öneme sahip olmasından dolayı dil gelişimini destekleyen eğitim durumlarının düzenlenmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Mert (2012) yaptığı çalışmada, masalların kelime dağarcığını geliştirmede katkı sağladığını ve çocuğun etkili dinleme becerisi kazanmasında da önemli rol oynadığını belirtmiştir. Bilgiç Yıldız ve Savaş (2019) tarafında yapılan çalışmada, Ezop masallarının çocukların dinleme becerilerini geliştirdiği bulunmuştur. Gazioğlu (2021) tarafından yapılan araştırma sonucunda da, dinleme becerilerinin gelişiminde masal anlatıcılığının etkili olduğu belirlenmiştir. Masal anlatıcılığının sözcük dağarcığını ve dinleme becerisini geliştirdiği bu araştırma sonuçları ile de desteklenmektedir.

Masal anlatıcılığının öğrenci gelişimine bir başka katkısının da öğretmen görüşlerine göre, motor gelişim alanında olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle okul öncesi eğitim yaşındaki çocukların bedensel gelişiminin önemi düşünüldüğünde bu katkı yadsınamaz. Masal anlatıcılığının, müzik ritim ve canlandırma çalışmaları ile bütünleştirildiği ve bu etkinliklerle öğrencilerin büyük küçük kas gelişiminin desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Masal anlatıcılığının aynı zamanda öğrenci ile göz temasını artırması, öğrencide merak uyandırması ve ilgi çekici olması yönüyle öğrencinin istenmeyen davranışlar sergilemesini azalttığı bu durumun da sınıf yönetimine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Masal anlatım ortamı, anlatıcı ile dinleyici arasında iletişim kurabileceği nitelikte bir ortamdır (Oruç ve Çağır, 2020). Özbent'e (2007) göre, göz teması hem verici hem alıcı olma özelliğinden dolayı öğrencilerle ayrı ayrı iletişim kurma aracı olarak sınıf yönetimine önemli katkı sağlar.

Öğretmen görüşlerine göre yukarıda söz edilen birçok katkısı olmasına rağmen, okul öncesi eğitim programının kazanımlarına uygun derlenen Anadolu masalı sayısının az olması ve Anadolu masallarının içeriğinin her ne kadar yaş seviyesine göre uyarılma sadeleştirme yapılmaya çalışılsa da yaş seviyesine uygun masal bulmakta güçlük çekildiği bu durumun Anadolu masal anlatıcılığını okul öncesi eğitim prog-

ramı ile bütünleştirme çabası içinde olan öğretmenleri sınırlandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucunu destekler nitelikte Çelik (2022) tarafından yapılan, Türk masallarının okul öncesi çocuklarına uygunluğunun incelendiği araştırma sonucunda da; Anadolu masallarının, dil ve anlatım özellikleri açısından okul öncesi çocuklarının gelişim özelliklerine göre düzenlenip ve uyarlanmasına ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Yalçın ve Aytaş (2014) tarafından da, araştırmacılara masal derlemeye yönelik büyük bir görev düştüğü belirtilerek birçok masalın Anadolu'da yok olmadan önce derlenmeyi beklediği vurgulanmıştır.

Öneriler

- Araştırma sonucunda ortaya çıkan Anadolu masal anlatıcılığının öğrenci gelişimine katkısı düşünüldüğünde, Anadolu masal anlatıcılığı uygulamaları ile bütünleştirilmiş okul öncesi programları geliştirilebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin Anadolu masal anlatıcılığı eğitimi almaları teşvik edilebilir.
- Derlenen Anadolu masalı sayısının az olmasından dolayı, okul öncesi eğitim programlarının kazanımlarına ve yaş seviyesine uygun Anadolu masalı bulmakta öğretmenlerin güçlük çektikleri belirlenmiştir. Bu sonuca dayalı olarak, programın kazanımlarına ve okul öncesi eğitimi yaş grubuna uygun Anadolu masallarının derlenmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir.
- Bu araştırma, covid-19 pandemi süreci içinde yapılması nedeniyle nitel araştırma yöntemlerinden gözlem yöntemine yer verilememiştir. Öğretmen görüşlerini gözlem verileri ile destekleyen araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Alabay Yolcu, T. (2019). *Hasan Latif Sarıyüce'nin Anadolu Masalları'nın eğitsel değerler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Bayraktar Özen, C. (2022). *Anadolu masalları ve bu masalların Türkçe öğretimindeki yeri üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Siirt.
- Bilgiç Yıldız, A., ve Savaş, B. (2019). Ezop masallarının dinleme becerisine etkisi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi* 3(2), 185-208. <https://doi.org/10.32960/uead.607309>
- Çeker, S. (2020). *Günümüzde hikâye-masal anlatıcılığı eğitimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çelik, B. (2022). *Türk masallarının okul öncesi çocuklara uygunluğunun incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Çelik, Y. (2022). *Etkileşimli masal anlatımı uygulamasının çocukların dil gelişimine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Edirne.
- Çevirme, H. (2004). Masal ve efsanelerde halk eğitimi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 1-15.
- Çiçek, T. (2022). *Anadolu masallarında yer alan değerlerin okul öncesi dönemde resim analizi yöntemi ile incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed method approaches*. Sage Publications, Inc.
- Çullu, F. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitime yönelik görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Enstitüsü, Çanakkale.
- Deliorman, K. İ. (2023). *İlkokul öğretmenlerinin ve öğrencilerinin resimli çocuk kitapları ve masallara yönelik metaforik algıları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ercan, P. (2022). *Türk ve Japon masallarının değerler eğitimi açısından karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Erdal, Z. (2020). *Drama temelli masal anlatıcılığı yöntemi ile verilen problem çözme eğitiminin beş yaş çocuklarının problem çözme becerilerine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gazioğlu, M. (2021). *Çoklu duyuşsal öğrenme modeline göre masal anlatıcılığının dinleme becerisinin geliştirilmesine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gözalan, E., ve Koçak N. (2014). Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocukların kelime bilgi düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014 (4), 115-121. <https://doi.org/10.18493/kmusekad.12328>
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Pegem Yayıncılık.

- Gültekin, M. (2003). Okul öncesi eğitimde kullanılan öğrenme yaklaşımları. M. Sağlam (Edt.), *Özel öğretim yöntemleri içinde* (s 49-74). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Huiyu, G. (2018). A study on the educational strategy of using folktales in kindergarten. *Advances in Social Science. Education and Humanities Research*, 264, 757-760. <https://download.atlantis-press.com/article/25906295.pdf>
- İşnas, S. (2011). *Masal türünün çocuktaki kavram gelişimine etkisi üzerine bir araştırma (Cahit Zarifoğlu örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Kabataş, B., ve Duyan, V. (2021). Doğrudan hizmet uygulamalarında hikâye ve masallar. *Sosyal Çalışma Dergisi*. 5(2), 146-170. <https://dergipark.org.tr/en/pub/scd/issue/67855/971200>
- Kılıç, U. (Edt.) (2019). *Anadolu Masalları*, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü.
- Koç, Z., ve Radmard, S. (2017). Masal kitaplarının 5-6 yaş grubu okul öncesi eğitim çocuklarının gelişimi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (45), 165-182. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abmyoder/issue/46645/584848>
- Marshall, C., and Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. Sage Publications.
- Merriam, S.B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass.
- Mert, E. L. (2012). Anadili eğitimi- öğretimi sürecinde çocuk yazını ürünlerinden yararlanma ve masal türüne yönelik bazı belirlemeler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (31), 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11112/132848>
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2019, 30 Mayıs). *Anadolu masalları projesi hayata geçiyor projesi*. <https://www.meb.gov.tr/anadolu-masallari-projesi-hayata-geciyor/haber/18755/tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=652>
- Oruç, Ş., ve Çağır, S. (2020). Masal anlatıcılarına göre masal anlatıcılarında olması gereken özellikler. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 707-723. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/johass/issue/57478/812336>

- Özünel, E. Ö. (2011). Yazının izinde masal haritalarını okuma denemesi: masal tarihine yeniden bakmak. *Milli Folklor Dergisi*, 12 (91), 60-71.
- Önder, M., ve Kanak, M. (2017). Teaching values with stories and tales in the preschool period. *Journal of Education and Practice*, 8 (30), 143-149. <https://www.iiste.org/Journals/index.php/JEP>
- Özbent, S. (2007). Sınıfta beden dili, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (2), 259-289.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlilikleri kazandırılmaktadır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10, 21-30.
- Şafak Aydın, D. (2015). *Giresunlu bir masal anası: Arife Şafak'ın masal anlatıcılığı ve masalların bağlamsal çözümlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şafak, D. (2019). Masal anası Arife Şafak'tan derlenen masalların bağlamsal kurama göre incelenmesi. *Milli Folklor*, 16 (122), 64-75.
- Şahin, M. (2011). Masalların çocuk gelişimine etkilerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. *Milli Folklor Dergisi*, 12(89), 208-219.
- Tavşancıl, E., ve Aslan, A. E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınevi.
- Topçam, S. (2019). *Masal anlatıcılığı ve günümüz masal anlatıcılığında hazırlanma süreçleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Yalçın, A., ve Aytaş, G. (2014). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Basım Yayın.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research design and methods*. Sage Publications.
- Yücel, F. (2015). Kültürel yozlaşma bağlamında okul öncesi- ilkokul öğrencilerinin masal ve çizgi filmle ilgili algıları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 119-135.
- Yüksel, A. Ş. (2011). *Psikoterapötik bir teknik olarak hikaye ile tedavi. Mevlana'nın Mesnevisi tedavisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zengin, A. Y., ve Zengin, N. (2007). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Truva Yayıncılık.